

5. Організація торгівлі / В. В. Апопій [та ін.] ; за ред. В. В. Апопія. – К. : Центр навч. літ-ри, 2005. – 616 с.
6. Макарова М. В. Електронна комерція / М. В. Макарова. – К. : Академія, 2002. – 272 с.
7. Павленко А. Ф. Маркетинг / А. Ф. Павленко, А. В. Войчак. – К. : КНЕУ, 2003. – 246 с.
8. Положення про відділ збуту (продажу) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://poradnychok.org.ua/?p=767>>.
9. Смирнов П. В. Организация и планирование сбыта промышленной продукции / П. В. Смирнов. – М. : [Б. и.], 1975. – 359 с.
10. Розповсюдження товарів і послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://books.efaculty.kiev.ua/mrk/3/t7/2.htm>>.
11. Управление продажами [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <<http://parus.ua/ru/221/>>.
12. Шегда А. В. Менеджмент / А. В. Шегда. – К. : Знання, 2004. – 687 с.
13. Управлінський облік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://uk.wikipedia.org/wiki/>>.
14. Зміст збутового і маркетингового підходу до управління фірмою [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://buklib.net>>.
15. Розвиток логістичної системи управління запасами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://masters.donntu.edu.ua>>.

Отримано 30.03.2012. ХДУХТ, Харків.

© Н.С. Краснокутська, Н.С. Кардовська, 2012.

УДК 339.061.5:65.012.8:33

О.В. Носова, д-р екон. наук (*ХДУХТ, Харків*)

О.С. Маковоз, канд. екон. наук (*ХНУВС, Харків*)

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ МЕРЕЖЕВОЇ ЕКОНОМІКИ

На основі узагальнення існуючих варіантів досліджено особливості економічної безпеки підприємства в умовах мережевої економіки. Систематизовано основні об'єкти та напрямки забезпечення економічної безпеки підприємств в мережевій організації бізнесу.

На основе обобщения существующих вариантов исследованы особенности экономической безопасности предприятия в условиях сетевой экономики. Систематизированы основные объекты и направления обеспечения экономической безопасности предприятий в сетевой организации бизнеса.

On the basis of generalization of existent variants the features of economic security of enterprise are investigational in the conditions of network economy. Basic objects and directions of providing of economic security of enterprises are systematized in network organization of business.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Поглиблення ринкових відносин, зміна форм власності, методів управління та формування глобальної мережевої економіки визначають необхідність забезпечення сталого, безпечного розвитку суб'єктів господарювання. Сучасній ринковій економіці України притаманний недостатньо ефективний механізм взаємодії економічних інститутів на різних рівнях. Стабільність економіки держави передбачає надійність кожного з елементів економічної системи, захист усіх форм власності, створення гарантій для ефективної діяльності підприємств, здатність до розвитку і прогресу, що забезпечує економічну безпеку на національному рівні.

Аналіз літературних джерел щодо проблеми формування економічної безпеки в умовах мережевої економіки свідчить про різноманітність думок авторів щодо основних термінів, що ускладнює розуміння досліджуваних процесів. Отже, з метою узагальнення існуючих наукових досліджень докладно розглянемо зміст поняття економічної безпеки підприємства в умовах мережевої економіки.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Більшість вчених вважають, що основою забезпечення безпеки країни є цілеспрямована діяльність держави зі створення необхідних умов для підтримки, у стратегічно тривалому періоді, конкурентної переваги провідних галузей національної економіки на зовнішніх ринках за рахунок постійного поступального розвитку пріоритетних напрямків економічної діяльності [1].

У науковій літературі категорія «економічна безпека» трактується по-різному. Шевченко Л.С., Гриценко О.А., Макуха С.М. констатують, що «економічну безпеку взагалі треба розглядати як найважливішу якість характеристику економічної системи, що визначає здатність підтримувати послідовну реалізацію національно-державних інтересів, стійку дієздатність господарських суб'єктів, нормальні умови життєдіяльності населення» [2, С. 11].

Архипов А., Городецький О. та Михайлов Б. вважають, що «економічна безпека – це здатність економіки забезпечувати ефективно задоволення суспільних потреб на національному і міжнародному рівнях». Іншими словами, економічна безпека являє собою сукупність внутрішніх і зовнішніх умов, що сприяють ефективному динамічному зростанню національної економіки, її здатності задовольняти

потреби суспільства, держави, індивіда, забезпечувати конкурентоспроможність на зовнішніх ринках, гарантувати від різного роду погроз і втрат.

На думку В.Є. Духова, економічна безпека підприємства характеризується її станом найбільш ефективно використовувати власні ресурси для здійснення місії, ефективного використання ресурсів для досягнення довго- і короткострокових цілей розвитку.

Мета та завдання статті. Сучасний етап реформування економіки вимагає нового підходу до управління підприємствами, вироблення такої господарської політики і стратегії, які дозволяють організації підтримувати конкурентні переваги в довгостроковому періоді. На багатьох підприємствах система управління не адекватна вимогам ринкової економіки. Керівники та менеджери підприємств часто не знайомі з сучасним станом та розробками теорії, методології управління і продовжують використовувати у своїй діяльності принципи, форми і прийоми, якими користувалися в дореформений період. Сучасним інструментом управління розвитком організації в умовах наростаючих змін у зовнішньому середовищі і пов'язаної з цим невизначеності є методологія стратегічного менеджменту.

Основною метою роботи є висвітлення підходів до забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах мережевої економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах сучасної фінансової нестабільності, у комерційній діяльності часто трапляються різні непередбачені кризові ситуації, наслідком яких може стати недієвість або банкрутство підприємства. Єдиний позитив у світовій економіці це зміна інституційного середовища споживчого ринку як сукупності суб'єктів ринку, що визначає конкурентні взаємодії через форми і механізми конкуренції між виробниками, продавцями і споживачами продукції, пов'язані, головним чином, з появою і розвитком міжнародних електронних торговельних мереж. На сьогодні вже безперечно, що в підвищенні конкурентоспроможності виробництва істотну роль відіграє рівень розвитку мережевої економіки та систем електронної комерції з інформаційними інтернет-ресурсами. У доповіді, підготовленій Європейською комісією, глобальна мережева економіка визначається як середовище, в якому будь-яка компанія чи індивід, що знаходяться в будь-якій точці економічної системи, можуть контактувати легко і з мінімальними витратами з будь-якою іншою компанією або індивідом з приводу спільної роботи, для торгівлі, обміну ідеями та наукою або просто для задоволення [3]. Наприклад, вибір форми роздрібно-торгівлі (побудова роздрібних мереж нових для України форматів: супермаркетів, гіпермаркетів, cash & carry, дискаунтерів і магазинів

біля дому) визначається її потенційною конкурентоспроможністю, заснованою, знову ж таки, на світовому досвіді. Основою стратегічного управління стає акцент на досягнення стійкої конкурентної переваги, яка підтримується і розвивається завдяки інтегрованій взаємодії самостійних бізнес одиниць. На перший план виходить управління процесами, а не окремими функціями, що в свою чергу актуалізує завдання формування колективного конкурентної переваги перед усіма суб'єктами ринку. Таким чином відбувається структурування ринків, яке виникає на основі добровільного та сталого співробітництва низки господарюючих суб'єктів. Ця співпраця набуває форми спільного підприємництва, різних контрактних і субконтрактних відносин, франчайзингових схем, інших інтегрованих об'єднань, де дії плануються й управляються спільно.

Об'єктом безпеки підприємства в умовах мережевої економіки виступає все те, на що спрямована діяльність щодо забезпечення безпеки підприємства, зокрема:

- різні види діяльності (виробнича, комерційна, постачальницька, управлінська та ін.);
- майно і ресурси (фінансові, матеріально-технічні, інформаційні, інтелектуальні та ін.);
- персонал, керівники, різні структурні підрозділи, служби, партнери, співробітники, які проінформовані щодо комерційної таємниці;
- процеси взаємодії самостійних бізнес одиниць.

Посилення конкурентного тиску на розвинених ринках зумовило підвищену увагу виробників до якості продукції, використання нових матеріалів і технологій, гнучкості і швидкості реакції на зміни навколишнього середовища, індивідуалізації пропозиції товарів і послуг. У цьому контексті важливим є питання забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах мережевої економіки.

При цьому підприємствам необхідно оперативно відслідковувати всі зміни, що відбуваються на макро- та мікроекономічних рівнях унаслідок розвитку мережевої економіки, базуючись на знанні історії та тенденцій її розвитку. Ключовими завданнями підприємств у мережевій організації бізнесу є такі: визначення суб'єктів взаємодії, оцінка їх значущості, більш детальне дослідження параметрів взаємодії, виявлення перспективних напрямів розвитку мережі та ролі окремих підприємств. Ураховуючи спектр можливих загроз економічної безпеки підприємств, захисту підлягають усі види ресурсів, що залучаються для досягнення економічної та соціальної мети організації. Виділяють наступні напрями:

- забезпечення високої фінансової ефективності роботи, фінансової стійкості та незалежності підприємства;
- забезпечення технологічної незалежності та досягнення високої конкурентоспроможності технічного потенціалу того чи того суб'єкта господарювання;
- досягнення високої ефективності менеджменту, оптимальної та ефективної організаційної структури управління підприємством;
- досягнення високого рівня кваліфікації персоналу та його інтелектуального потенціалу, належної ефективності корпоративних НДДКР;
- мінімізація руйнівного впливу результатів виробничо-господарської діяльності на стан навколишнього середовища; якісна правова захищеність усіх аспектів діяльності підприємства;
- забезпечення захисту інформаційного поля, комерційної таємниці та досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення роботи всіх підрозділів підприємства та відділів організації;
- ефективна організація безпеки персоналу підприємства, його капіталу та майна, а також комерційних інтересів.

Відносини в мережі розглядаються як ресурс, а їх наявність – як конкурентну перевагу підприємств. Чим тісніше стосунки, тим вони більш значущі, оскільки підтримання зв'язку між бізнес одиницями в мережі створює умови для автоматичного входження на даний сегмент ринку інших підприємств і забезпечує ексклюзивний доступ до можливостей, що особливо важливо в сучасних конкурентних умовах для розвитку підприємництва. Крім того, мережева організація бізнесу робить усю національну економіку більш стабільною і конкурентоспроможною.

Висновки. Ускладнення бізнес-середовища, загострення конкурентної боротьби та виникнення нових видів загроз, що відрізняються високою динамікою розвитку, вимагає від підприємств наявності ефективно діючого механізму безпеки, здатного оперативної діяти в надзвичайних умовах. Одним із найважливіших чинників досягнення цих цілей стає забезпечення необхідного рівня прибутку від масштабів і умови реалізації продукції, що багато в чому визначається науковими підходами до формування гнучкої, оптимальної виробничої програми, забезпеченні оперативності управління системами інформаційних технологій (ІТ), інтенсифікації застосовуваних інформаційно-реklamних інтернет-ресурсів відповідно до вимог мережевої економіки.

Список літератури

1. Жаліло Я. А. Економічна стратегія держави: теорія, методологія, практика : монографія / Я. А. Жаліло. – К. : НІСД, 2003. – С. 53–87.

2. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування : монографія / Л. С. Шевченко [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. – Х. : Право, 2009. – 312 с.

3. Status Report on European Telework [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.eto.org.uk/twork/tw97eto/>>.

4. Організаційно-економічний механізм забезпечення економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.refine.org.ua/pageid-1391-2.html>>.

Отримано 30.03.2012. ХДУХТ, Харків.

© О.В. Носова, О.С. Маковоз, 2012.

УДК 005.336./34

Л.В. Фролова, д-р екон. наук, проф. (ДонНУЕТ, Донецьк)

Д.М. Кириєнко, студ. (ДонНУЕТ, Донецьк)

ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗЕРВІВ ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ВИЖИВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ «3D» БІЗНЕС-МОДЕЛІ

Розкрито структурний підхід до визначення категорії «потенціал виживання підприємства» і розроблено «3D» бізнес-модель. Запропоновано методичний підхід, що дозволяє виявити ключові можливості розвитку підприємства, які визначають ефективну господарську діяльність і сприяють підвищенню здатності підприємства до виживання.

Раскрыт структурный подход к определению категории «потенциал выживания предприятия» и разработана «3D» бизнес-модель. Предложен методический подход, который позволяет выявить ключевые возможности развития предприятия, определяющие эффективную хозяйственную деятельность и способствующие повышению способности предприятия к выживанию.

The article reveals the structural approach to category "survival potential of enterprise" and offers "3D" business model. Authors offer the methodical approach, which allows to identify key possibilities of enterprise development that determine effective economic activity and assist the increase of ability on enterprise survival.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Ринкова економіка характеризується високим рівнем конкуренції та невизначеністю кон'юнктури, що обумовлює актуальність